

Monikos Garbačiauskaitės-Budrienės,

Kandidatės į Vilniaus universiteto Tarybos narius motyvacinis laiškas

Vilnius, 2019-09-30

Esu Vilniaus universiteto (VU) alumnė – baigiau ir Žurnalistikos bakalauro studijas, ir Tarptautinės komunikacijos magistrantūrą. Niekada pernelyg nenutolau nuo savo *Alma mater* – teko ilgus metus būti socialinio VU partnerio atstove, kviestine lektore, vertinti baigiamuosius studentų darbus, vadovauti jų praktikoms, dalyvauti įvairiuose universiteto renginiuose. Todėl Universiteto problemos man pažįstamos ne iš nuogirdų, ir man rūpi, koks bus tolesnis dešimčių tūkstančių jo studentų bei dėstytojų likimas, kaip jie prisidės prie Lietuvos ir Europos augimo, kaip plėtos mokslą, laisvą mintį. Todėl, tikėdamasi savo žiniomis bei patirtimi prisidėti prie pokyčių universitete, kandidatuoju į VU tarybą ir tikiuosi Jūsų palaikymo.

Nuo to laiko, kai šv. Jonų bažnyčioje 2001 m. man buvo įteiktas magistro diplomas, pasaulis labai pasikeitė: iškilo nauji iššūkiai, apie kuriuos dar prieš dvidešimt metų kalbėjo tik kai kurie futurologai.

Ekonomistų įvardijama „ketvirtoji pramonės revoliucija“, tikėtina, esmingai pakeis ekonomiką, o artėjanti dirbtinio intelekto era keis ir darbo rinką. Šiandienos ekonomikoje vis svarbesnės tampa inovacijos, o be stipraus mokslo ir universiteto jos sunkiai įsivaizduojamos. Vis greičiau besikeičianti aplinka iš žmogaus jau dabar reikalauja ne pasitenkinti universiteto diplomu, bet mokytis visą gyvenimą. Greita įvairialypė technologijų kaita lemia tai, kad susiduriame su vis didėjančiais iššūkiais visuomenei. Mintyje turiu ne tik gąsdinančią klimato kaitą ir iš to išplaukiančias pasekmes, bet ir pačios visuomenės transformacijas.

Tapo akivaizdu, kad vis svarbesnė universiteto funkcija yra ne padėti įgyti konkrečią profesiją visam gyvenimui, o suteikti universalų ir kokybišką išsilavinimą, išmokyti mokytis, gebėjimo adaptuoti savo žinias ir įgūdžius, analizuoti reiškinius ir atrasti fundamentalius ryšius, siekti platesnio konteksto. Tik taip universitetas užtikrins didžiausią vertę visuomenei, įgalins akademinę bendruomenę tapti lygiaverte Vakarų dalimi. Universitetas turi būti svarbi platforma naujoms idėjoms, tarpdisciplininiam ir tarptautiniam bendradarbiavimui, plačių akademinių tinklų kūrimuisi.

Šiandien vertinant mokslininkų veiklą labai dažnai pasitelkiamas ekonominis kriterijus: kiek mokslininkai prisideda prie BVP kėlimo. Universitetas negali būti nutolęs nuo visuomenės, bet viską vertinti tik ekonominiu kriterijumi tikrai neverta. Mokslų centrai neturėtų virsti vien tik verslą aptarnaujančiu personalu, nes kas tuo metu vykdys fundamentinius tyrimus, kurie ekonomikai ne mažiau svarbūs, tik jų poveikis ne toks akivaizdus. Siaurai suprastas ekonominis kriterijus dar mažiau turėtų būti taikomas socialiniams ir humanitariniams mokslams.

Todėl ypač svarbi yra universiteto autonomija, užtikrinanti mokslininkų tyrimo laisvę. Autonomija buvo viena iš Vakarų universitetų suklestėjimo sąlygų ir dabar matau ją kaip vieną iš esminių vertybių, būtiną sėkmės istorijai sukurti.

Žinoma, autonomija turi žengti drauge su atsakomybe, skaidrumu ir kokybe.

Mokslinės veiklos tyrimai* rodo, kad universiteto struktūriniai vienetai gana nelygiavertiai: nevienodas jų poveikis Lietuvos socialiniams ir ekonominiams procesams, mokslinių tyrimų potencialas, tarptautinis mokslinių tyrimų pripažinimas ir pan. Deja, kai kurios mokslo programos vos pripažįstamos patenkinamomis net nacionaliniu lygiu, ką ir kalbėti apie

tarptautinį. Trūksta pažangių mokslinių tyrimų, mokslinių publikacijų aukšto lygio leidiniuose, paskelbtų ne lietuvių kalba ir pristatytų reikšmingose konferencijose, trūksta doktorantų, taip pat atvykusių iš užsienio, stokojama gebėjimo pritraukti papildomų finansavimo šaltinių, laimėti tarptautines dotacijas, nedidelis darbo užmokestis neleidžia pritraukti jaunų mokslininkų, taip pat ir iš užsienio. Tai galimai lemia universiteto dėstytojų bei mokslininkų demotyvaciją, pakerta tikėjamą universiteto perspektyvomis.

Naudodamasis naujausiomis technologijomis ir modernios vadybos priemonėmis, VU turi ieškoti būdų daugiau resursų skirti pagrindinei universiteto veiklos kryptčiai – kokybiškoms studijoms ir mokslui, geriausių talentų pritraukimui. Taip pat būtina stiprinti tarptautiškumo aspektą. Šie žingsniai padės siekti VU užsibrėžtos vizijos – būti vienoje gretose su pirmaujančiais Europos universitetais.

Dar vienas svarbus iššūkis – mokslininkų balsas viešojoje erdvėje. Mokslinių tyrimų metu pasiekti rezultatai turi būti pristatomi kuo plačiau visuomenei, nes šiandien matome, kaip greitai jų vietą užima melagingos naujienos, kurios plinta visur: nuo politikos iki sveikatos sričių.

VU turi nuolat skatinti savo talentus aktyviau dalyvauti viešojoje erdvėje, reiškiant nuomonę dėl Lietuvai svarbių procesų bei reiškinių, taip stiprindamas mokslo autoritetą ir gausindamas viešųjų intelektualų gretas. Tai galėtų būti vienas iš keleto VU komunikacijos strategijos tikslų: tiek svarbios veiklos, reikšmingų tyrimų vykdančio universitetas turėtų stengtis tai geriau paskleisti plačiajai visuomenei Lietuvoje, taip pat dirbti ir su tikslinėmis auditorijomis užsienyje. Reikėtų kur kas platesnės ir gilesnės universiteto ryšių bei partnerystės su įvairiomis visuomenės grupėmis – nuo svarbiausių valstybės institucijų iki atskirų socialinių grupių – tinklo vizijos.

VU problemos yra gana tiksliai identifikuotos, rekomendacijos pateiktos, belieka sunkiausias uždavinys – įgyvendinti nuoseklius ir kryptingus pokyčius, kurie turėtų priversti visus universiteto krumpliaračius sukti vienu ritmu ir taip pasiekti tvarių rezultatų.

VU, kuriame telkiasi geriausios Lietuvos mokslininkų pajėgos, turėtų apmąstyti šiuos iššūkius, o studijų programos turi būti parengtos taip, kad paruoštų studentus, būsimus visuomenės lyderius, rytojaus pasauliui.

Išskirtinė VU pozicija ir turimi resursai įpareigoja universitetą siekti pačių aukščiausių tikslų ir generuoti kuo didesnę intelektinę bei socialinę grąžą lemiant Lietuvos visuomenės raidos procesus.

Kad ir kokius tikslus VU sau išsikeltų, pats svarbiausias principas turi būti kokybės ir profesionalumo siekis visuose darbuose. Tik modernus, laisvos akademinės minties, kūrybiškas universitetas galės esmingai prisidėti prie Lietuvos raidos ir būti lygiavertis geriausių Europos universitetų lauko dalyvis. Tikiu, kad mano patirtis praeityje kuriant didžiausią šalies naujienų portalą, o vėliau – sėkmingai reformuojant Lietuvos visuomeninį transliuotoją galėtų padėti VU siekti ambicingų tikslų.

* [http://strata.gov.lt/lt/palyginamasis-ekspertinis-mtep-](http://strata.gov.lt/lt/palyginamasis-ekspertinis-mtepv-vertinimas/rezultatai?fbclid=IwAR3GLoVjWRC8iR5OUTpa3CKIbK3Jl7hCzMhJpoXRNCauAfMVtK-4GXlh_Q4)

[vertinimas/rezultatai?fbclid=IwAR3GLoVjWRC8iR5OUTpa3CKIbK3Jl7hCzMhJpoX](http://strata.gov.lt/lt/palyginamasis-ekspertinis-mtepv-vertinimas/rezultatai?fbclid=IwAR3GLoVjWRC8iR5OUTpa3CKIbK3Jl7hCzMhJpoXRNCauAfMVtK-4GXlh_Q4)

[RNCauAfMVtK-4GXlh_Q4](http://strata.gov.lt/lt/palyginamasis-ekspertinis-mtepv-vertinimas/rezultatai?fbclid=IwAR3GLoVjWRC8iR5OUTpa3CKIbK3Jl7hCzMhJpoXRNCauAfMVtK-4GXlh_Q4)

Monika Gorlačiūskaitė - Budueta
Carmona